

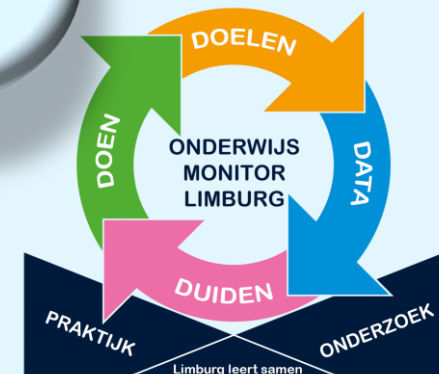
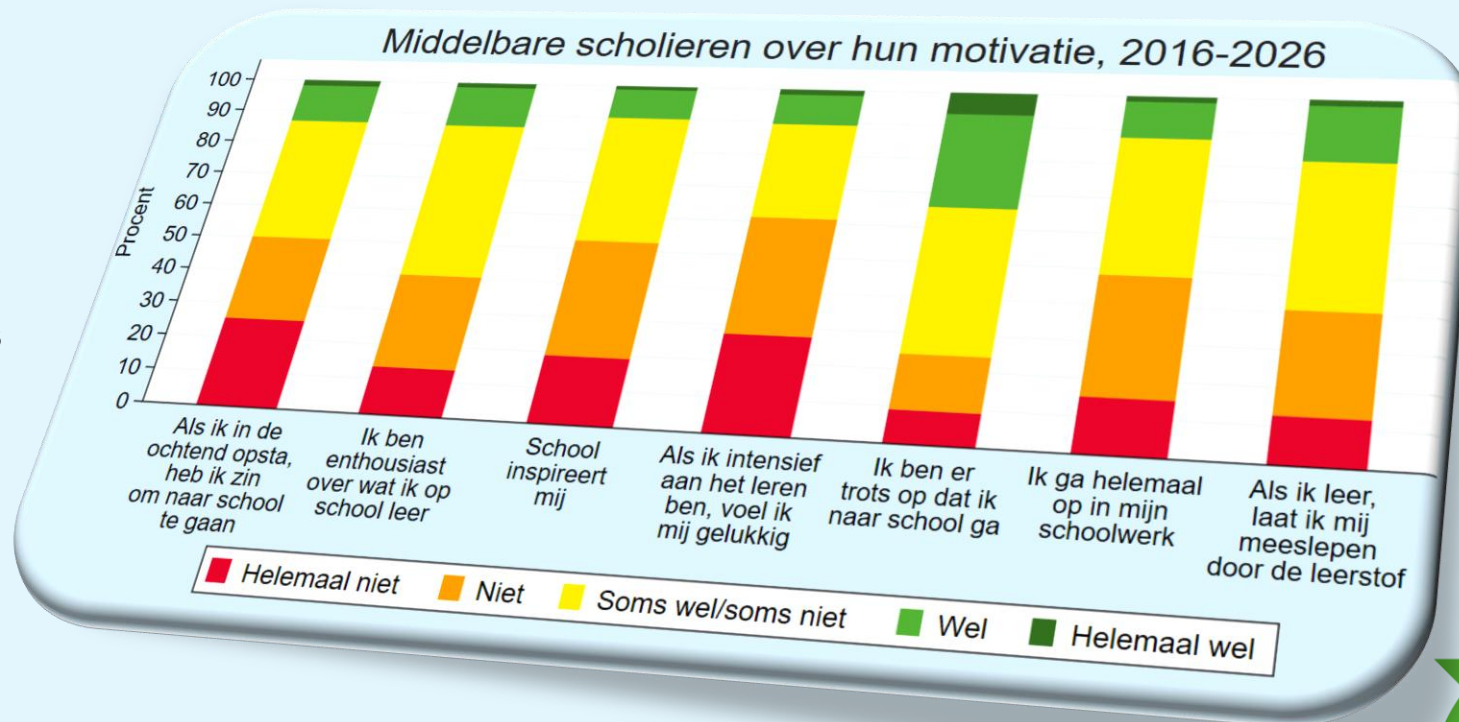
Motivatie en demotivatie op school

Middelbare scholieren 2016 - 2026

Onderzoek op basis van de
OnderwijsMonitor Limburg

Oktober 2026

Sabine Beenen
Willemijn Havermans
Mélanie Monfrance

Introductie

Motivatie is een belangrijk thema binnen het onderwijs, omdat het van invloed is op de bereidheid van leerlingen om te leren, zich actief in te zetten en hun leerdoelen te bereiken. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat er een sterk verband is tussen motivatie en schoolprestaties.^{1,2}

Vaak wordt in de literatuur een onderscheid gemaakt tussen twee vormen van motivatie, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie.^{3,4,5} Intrinsieke motivatie betekent dat leerlingen taken uitvoeren vanwege interesse of plezier in de taak. Extrinsieke motivatie houdt in dat leerlingen taken uitvoeren omdat zij gemotiveerd zijn door externe omstandigheden en verplichtingen.⁶ In recent onderzoek wordt ook steeds vaker gekeken naar schoolmotivatie.^{7,8,9} Schoolmotivatie is de innerlijke drive of bereidheid van een leerling om zich in te zetten voor school.¹⁰ In deze factsheet sluiten we aan bij deze bredere benadering van motivatie, en richten we ons op kenmerken die gerelateerd zijn aan schoolmotivatie.

Schoolmotivatie is sterk verbonden met psychologische basisbehoeften. De zelfdeterminatietheorie stelt dat leerlingen behoefte hebben aan autonomie, competentie en verbondenheid. Wanneer aan deze basisbehoeften worden voldaan, neemt de motivatie van leerlingen toe.³ Schoolmotivatie is daarom ook niet constant, maar kan veranderen afhankelijk van de situatie en de context waarin een leerling zich bevindt. Het is daarom belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan het bevorderen en ondersteunen van deze behoeften, om zo bij te dragen aan de motivatie van leerlingen.¹¹

We spreken van demotivatie wanneer leerlingen zowel hun intrinsieke als extrinsieke motivatie verliezen.³ Demotivatie kan voortkomen uit verschillende factoren, zoals faalangst, eerdere teleurstellende ervaringen, geen gevoel controle te hebben of wanneer men geen waarde ziet in een bepaalde taak.^{3,12} Een gebrek aan motivatie kan leiden tot gedrag waarbij leerlingen weinig initiatief tonen of activiteiten vermijden¹², terwijl gemotiveerde leerlingen meer doelgericht gedrag vertonen.¹³

Schoolmotivatie en demotivatie zijn dus niet elkaars spiegelbeeld. Een leerling kan minder gemotiveerd raken zonder zich meteen gedemotiveerd te voelen. In deze factsheet kijken we daarom afzonderlijk naar motivatie en demotivatie, om een vollediger beeld te krijgen.

In een vorige factsheet in 2025 over motivatie en demotivatie lieten we zien dat er een sterke daling in motivatie heeft plaatsgevonden tussen 2022 en 2024 ten opzichte van alle voorgaande jaren.¹⁴ In de huidige factsheet presenteren we een update van deze cijfers. Daarnaast worden er, op basis van recente literatuur, aanbevelingen voor de praktijk gegeven over hoe de motivatie van leerlingen bevorderd kan worden.

In deze factsheet

Vanwege het belang van inzicht in motivatie en demotivatie van leerlingen op school verzamelen we hierover informatie sinds 2014 in de [OnderwijsMonitor Limburg](#) bij leerlingen in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs. Het gaat hierbij om zelfrapportage door leerlingen. In deze factsheet zetten we de resultaten op een rij van de afgelopen 10 jaar. We bekijken de onderdelen:

- ❖ Trends tussen 2016-2026
- ❖ Verschillen in die trend tussen jongens en meisjes
- ❖ Verschillen in die trend naar onderwijstype
- ❖ Verschillen in die trend naar opleidingsniveau ouders
- ❖ Verschillen in die trend naar regio

Als uw school/bestuur heeft deelgenomen, kunt u ook cijfers voor uw eigen school/bestuur inzien in de digitale terugkoppeling, via [deze link](#). Hiervoor is de inlogcode nodig die bestuurders en schoolleiders van deelnemende scholen hebben ontvangen. Indien u deze niet (meer) heeft, e-mail dan naar: oml-sbe@maastrichtuniversity.nl.

Resultaten in het kort

- ❖ Motivatie stijgt significant tussen 2024 en 2026, na een significante daling tussen 2022 en 2024.
- ❖ Demotivatie blijft in 2026 gelijk aan 2024, na een significante stijging tussen 2020 en 2022, en tussen 2022 en 2024.

- ❖ Vmbo gl/tl-leerlingen en havisten scoren hoger in 2026, maar de scores van leerlingen van vmbo bl/kl en vwo blijven gelijk aan 2024.
- ❖ Leerlingen van alle onderwijstypen scoren significant lager op motivatie tussen 2022 en 2024.
- ❖ Vwo'ers hebben in alle jaren de hoogste motivatie.
- ❖ In 2024 en 2026 hebben vwo'ers een significant lagere demotivatie dan de andere onderwijstypes.

- ❖ Tussen 2022 en 2024 is er een significante daling in motivatie voor jongens en meisjes. Voor meisjes stijgt de motivatie in 2026, voor jongens blijft deze gelijk aan 2024.
- ❖ Meisjes hebben in alle jaren een hogere motivatie dan jongens.
- ❖ Tussen 2020 en 2024 stijgt de demotivatie voor zowel jongens als meisjes.
- ❖ Jongens en meisjes scoren in 2026 gelijk op demotivatie als in 2024.

- ❖ Tussen 2022 en 2024 daalt de motivatie significant voor leerlingen met ouders van alle opleidingsniveaus. In 2026 stijgt de motivatie voor leerlingen met hbo-opgeleide ouders, maar niet voor de andere groepen.
- ❖ Tussen 2020 en 2022 stijgt de demotivatie significant voor alle opleidingsniveaus. In 2024 scoren ook alle opleidingsniveaus hoger dan in 2022. De scores blijven stabiel in 2026 ten opzichte van 2024.

- ❖ Motivatie daalt in alle regio's tussen 2022 en 2024. De motivatie stijgt in 2026 alleen voor Noord-Limburg, maar niet voor de andere regio's.
- ❖ Demotivatie daalt ook in alle regio's tussen 2022 en 2024. Voor Noord- en Midden-Limburg en Sittard-Geleen stijgt de demotivatie ook tussen 2022 en 2024. Alle regio's blijven stabiel in 2026 ten opzichte van 2024.

Algemeen beeld

Tabel 1 geeft een beeld van de verdeling van de verschillende groepen leerlingen die in de data zijn vertegenwoordigd en genoemd worden in deze factsheet.

Tabel 1. De verschillende groepen leerlingen in de OML, in absolute aantallen en percentages (2016-2026).

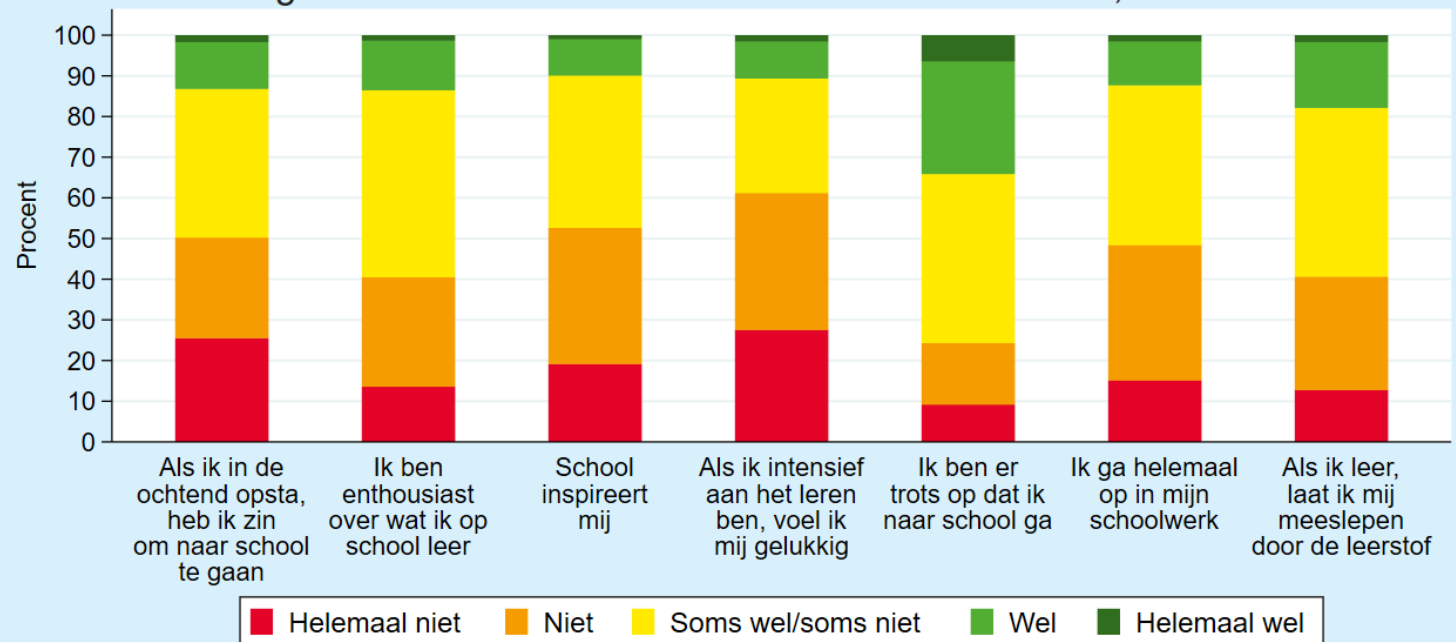
Geslacht	Aantal leerlingen	Percentage
Jongens	14.581	48,69
Meisjes	15.368	51,31
Onderwijstype		
Vmbo bl/kl	5.993	20,01
Vmbo gl/tl	7.751	25,88
Havo	8.489	28,34
Vwo	7.716	25,76
Opleiding ouders		
Maximaal mbo	7.526	25,13
Hbo	8.198	27,37
Wo	7.167	23,93
Onbekend	7.058	23,57
Regio		
Noord-Limburg	6.550	21,87
Midden-Limburg	7.103	23,72
Sittard-Geleen	4.907	16,38
Maastricht-Heuvelland	5.113	17,07
Parkstad Limburg	6.276	20,96
Totaal	29.949	

Motivatie

Om de motivatie van de leerlingen in beeld te krijgen, zijn over de jaren heen enkele stellingen aan hen voorgelegd. Leerlingen konden antwoorden op een schaal van 1 (helemaal niet) tot en met 5 (helemaal wel). Alle stellingen zijn positief geformuleerd. Figuur 1 laat een algemeen beeld zien van hoe de leerlingen hebben geantwoord over de periode 2016-2026. Per stelling zien we een wat wisselend beeld. Ongeveer 35% van de leerlingen geeft bijvoorbeeld aan er trots op te zijn naar school te gaan terwijl maar ongeveer 10% aangeeft dat school hen inspireert.

Om een algemeen beeld te krijgen van de motivatie van de leerlingen, hebben we de zeven stellingen samengevoegd in een index.* Op deze manier kunnen we de verschillen kwantificeren en de verschillen tussen groepen en over de tijd in kaart brengen. Hoe hoger de score op de index, hoe meer gemotiveerd de leerlingen aangeven te zijn.

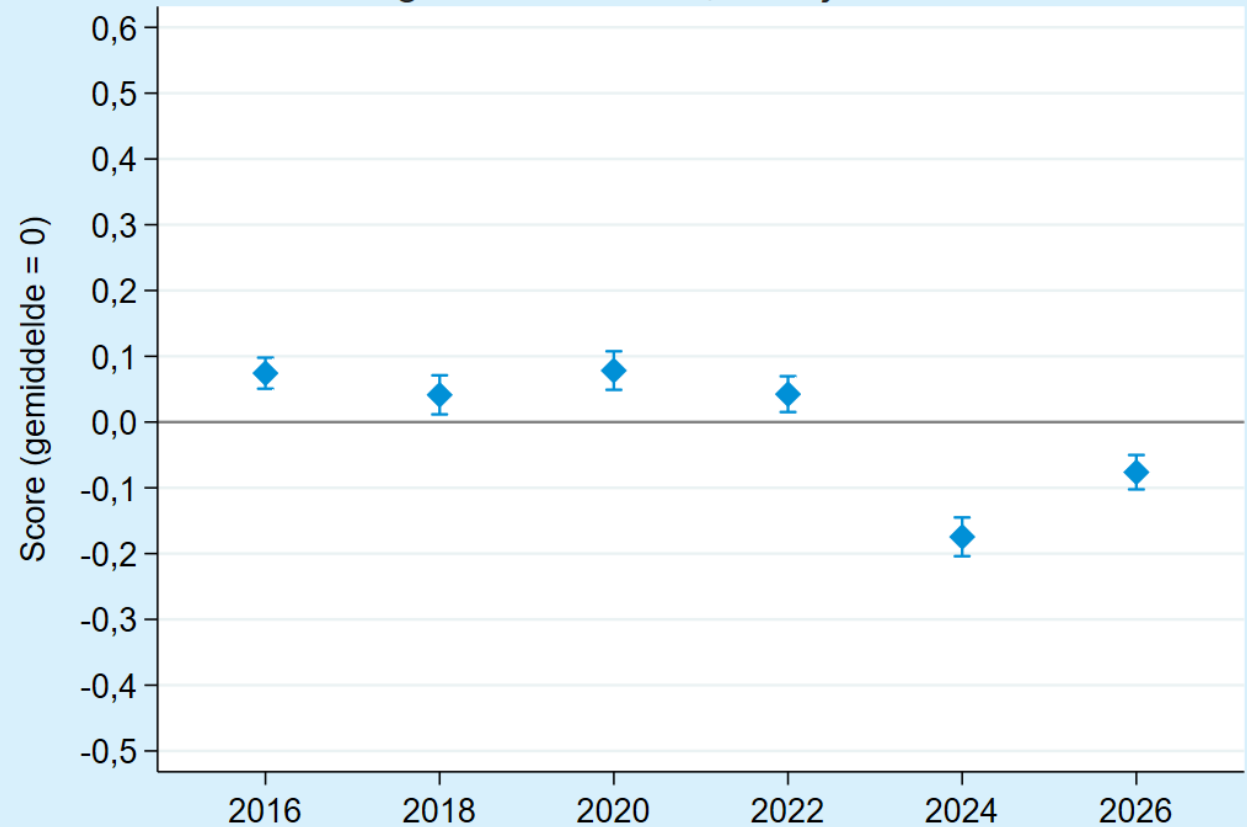
Figuur 1: Middelbare scholieren over hun motivatie, 2016-2026

Verschillen naar jaar

Figuur 2 toont de gemiddelde score op motivatie van leerlingen sinds 2016. Tussen 2022 en 2024 is er sprake van een significante daling in motivatie. In 2026 zien we een significante stijging ten opzichte van 2024. De gemiddelde score in 2026 ligt echter nog steeds lager dan in de jaren tot en met 2022.

Figuur 2: Motivatie, naar jaar

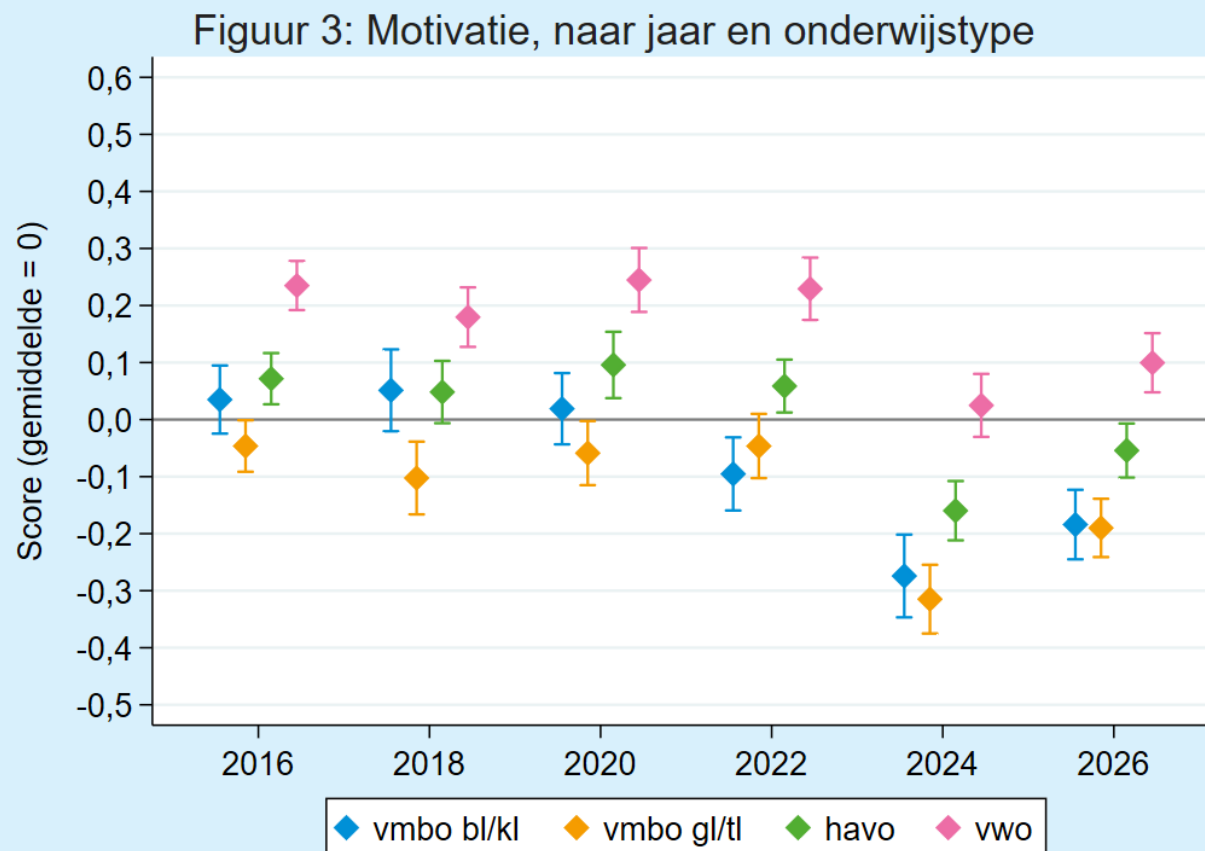

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd, opleiding ouders en regio.

Verschillen naar onderwijstype

Figuur 3 toont verschillen in motivatie tussen de verschillende onderwijstypen. We zien dat vwo'ers in alle jaren het hoogst scoren op motivatie. Havisten scoren doorgaans ook hoger dan vmbo-leerlingen, al zijn de verschillen niet altijd significant. Tussen vmbo bl/kl- en vmbo gl/tl-leerlingen zien we over het algemeen geen verschillen.

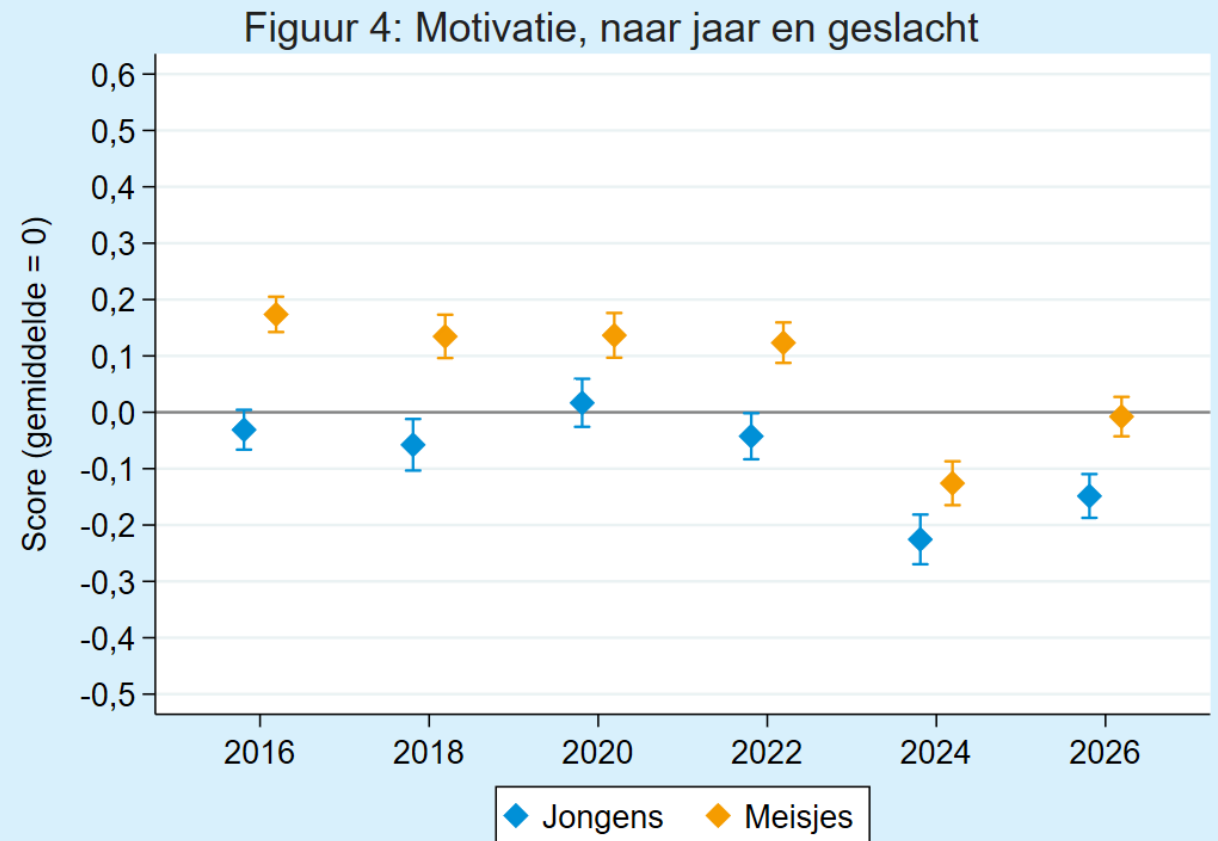
Waar de gemiddelde score op motivatie in 2024 ten opzichte van 2022 en eerdere jaren voor alle onderwijstypen daalde, zien we in 2026 een stijging ten opzichte van 2024. Deze stijging is echter alleen significant voor havo- en vmbo gl/tl-leerlingen en niet voor de andere onderwijstypen.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, leeftijd, opleiding ouders en regio.

Verschillen naar geslacht

Figuur 4 laat de verschillen in motivatie zien tussen jongens en meisjes. We zien dat meisjes in alle jaren een significant hogere motivatie hebben dan jongens. Zowel jongens als meisjes laten een daling zien in motivatie tussen 2022 en 2024. Meisjes stijgen weer in 2026, jongens niet.

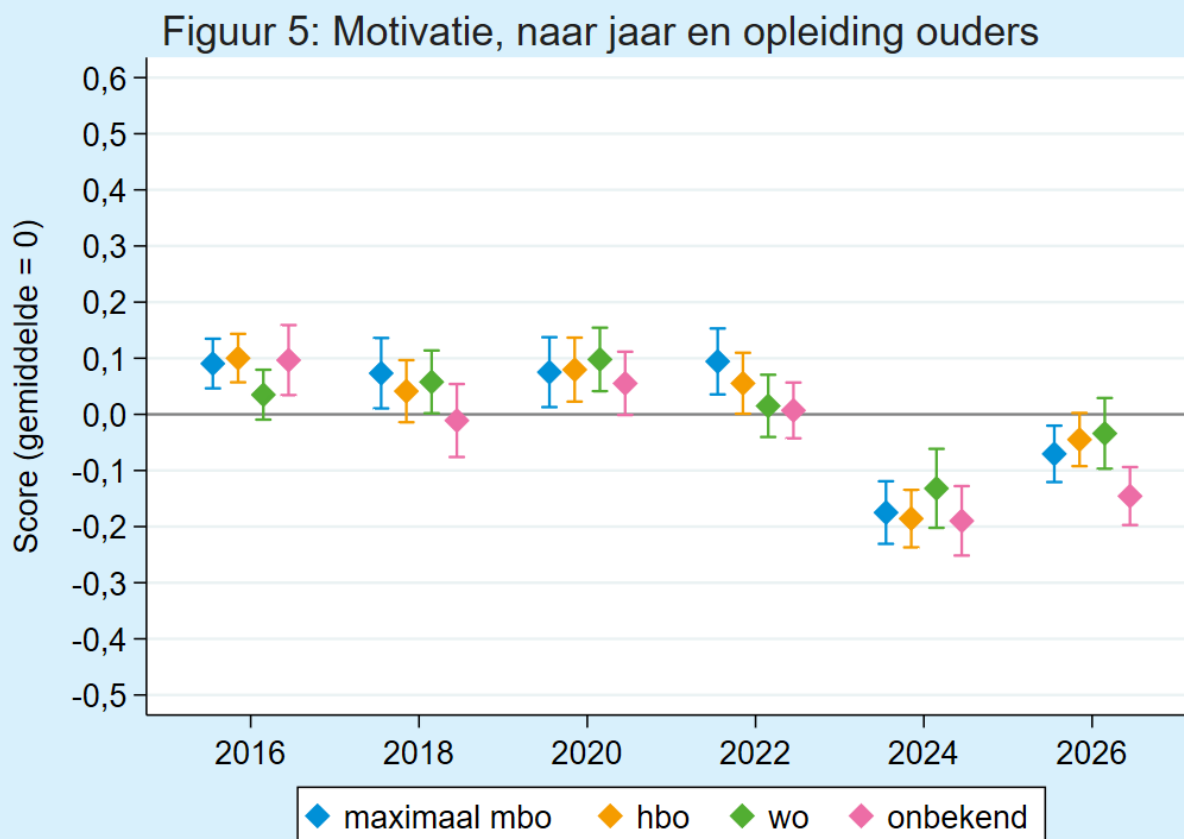

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd en regio.

Verschillen naar opleidingsniveau ouders

Figuur 5 laat de gemiddelde score op motivatie zien, uitgesplitst naar opleidingsniveau van de ouders. In geen van de jaren zijn er significante verschillen zichtbaar tussen leerlingen met verschillend opgeleide ouders.

Tot 2022 zijn de scores stabiel. Na de significante daling in 2024 ten opzichte van 2022 voor alle groepen, zien we in 2026 weer een stijging in de gemiddelde score op motivatie. Deze stijging is alleen significant voor leerlingen met hbo-opgeleide ouders. De gemiddelde score ligt bij leerlingen met maximaal mbo-opgeleide en hbo-opgeleide ouders echter nog steeds op een lager niveau dan in de jaren voor 2024.

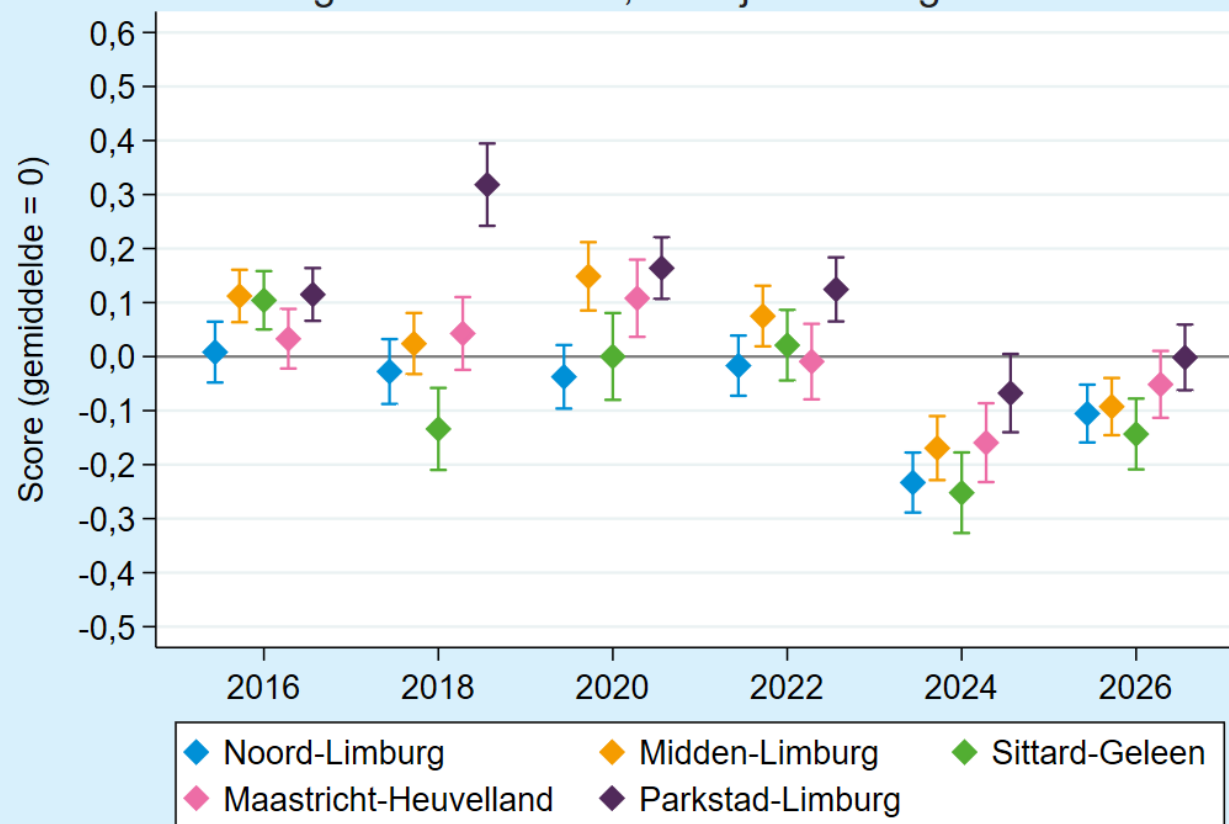
Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd en regio.

Verschillen naar regio

Figuur 6 laat de gemiddelde score op motivatie zien, uitgesplitst naar regio. In eerdere jaren waren er nog enkele significante verschillen in de score op motivatie tussen de verschillende regio's. Sinds 2022 zijn deze verschillen minder duidelijk en ook in 2024 en 2026 zijn er nauwelijks verschillen. In 2026 verschillen enkel Sittard-Geleen en Parkstad-Limburg significant van elkaar waarbij Parkstad-Limburg significant hoger scoort.

Na de significante daling in 2024 ten opzichte van 2022 in alle regio's, zien we in 2026 weer een stijging in de gemiddelde score op motivatie. Deze stijging is echter alleen significant voor leerlingen in Noord-Limburg.

Figuur 6: Motivatie, naar jaar en regio

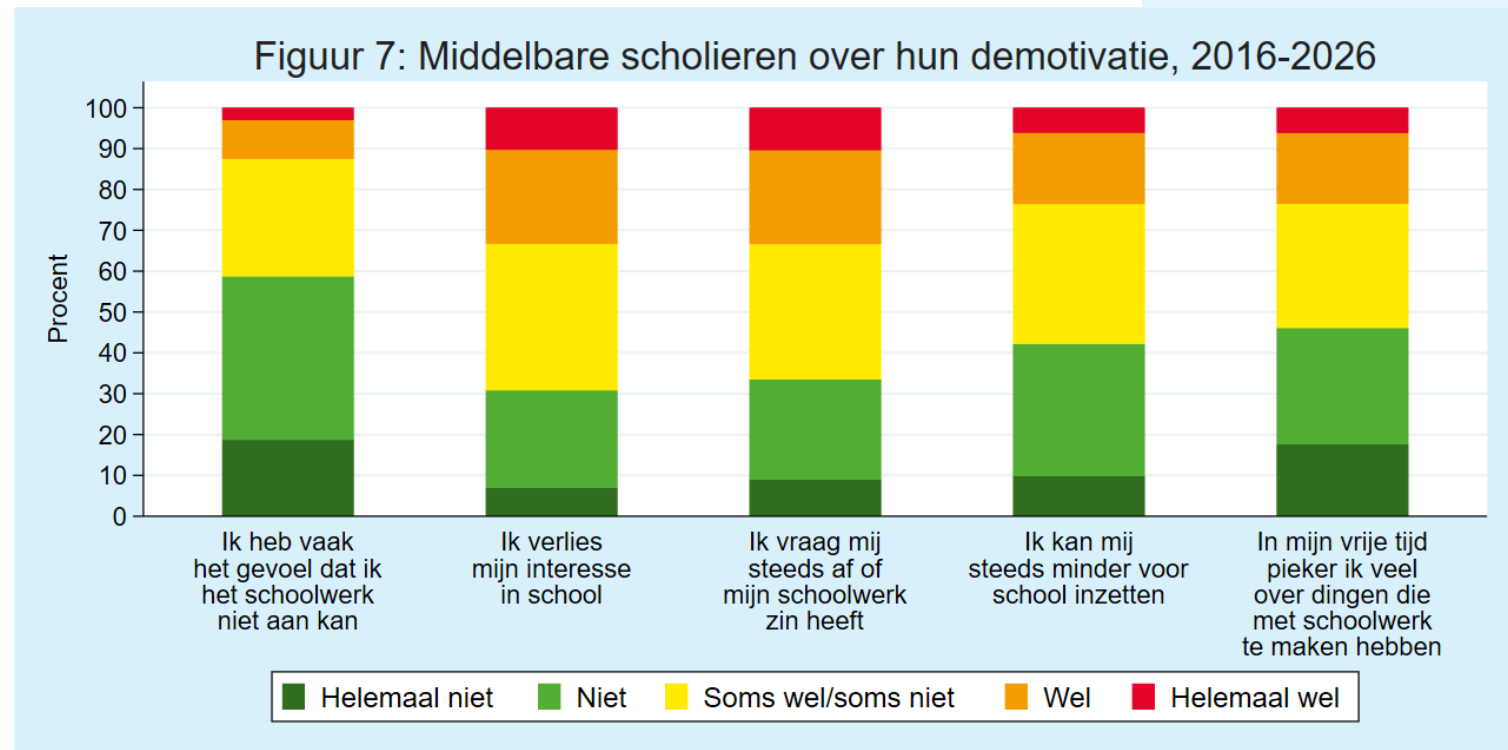

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd en opleiding ouders.

Demotivatie

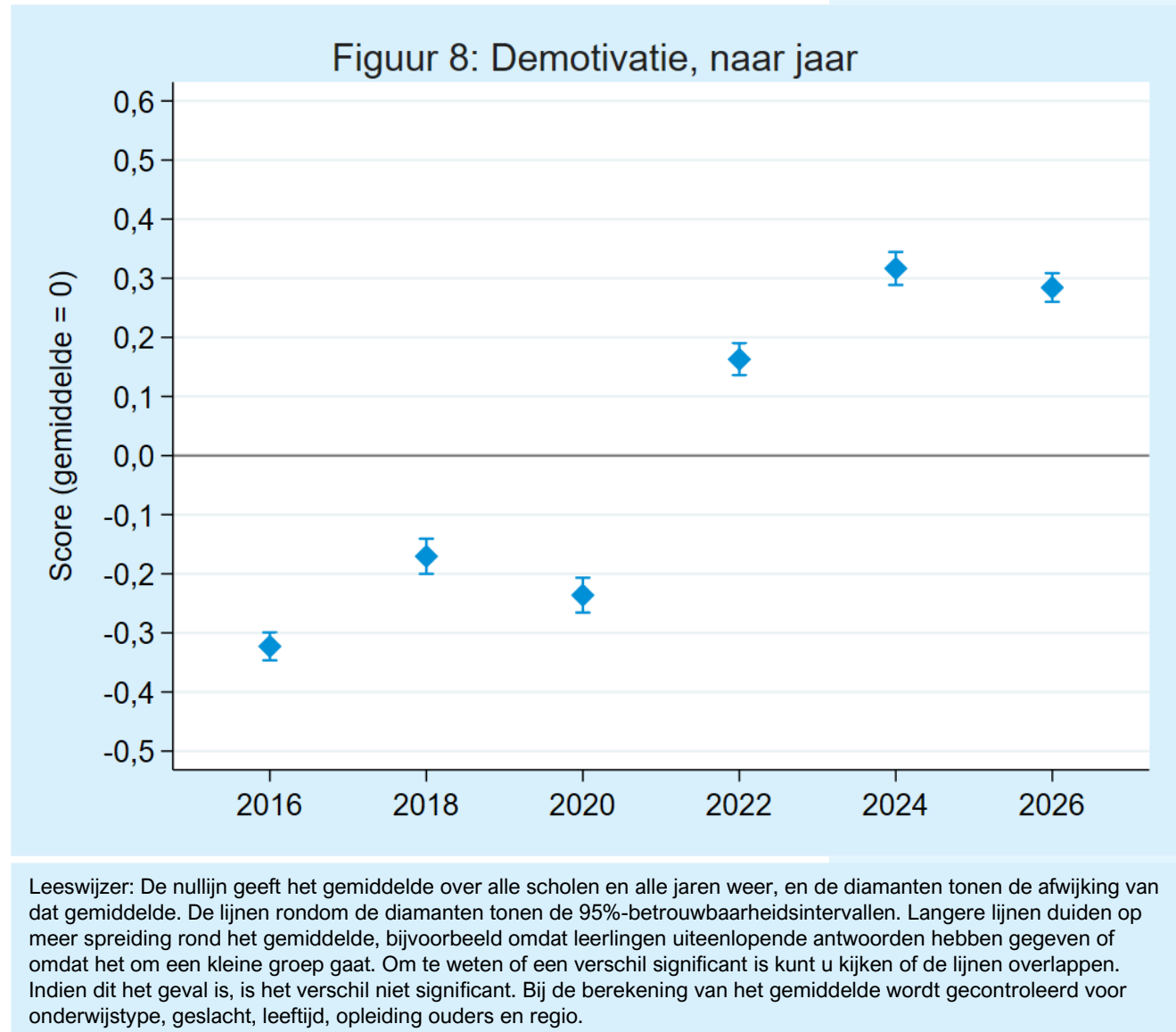
Om de demotivatie van de leerlingen in beeld te krijgen zijn verschillende stellingen aan hen voorgelegd. Leerlingen konden antwoorden op een schaal van 1 (helemaal niet) tot en met 5 (helemaal wel). Alle stellingen zijn negatief geformuleerd. Figuur 7 laat een algemeen beeld zien van hoe de leerlingen hebben geantwoord over de periode 2016-2026. Ruim 30% van de leerlingen geeft aan zich af te vragen of het schoolwerk wel zin heeft en de interesse in school te verliezen. Bijna 60% heeft daarentegen wel het gevoel het schoolwerk aan te kunnen.

Om een algemeen beeld te krijgen van de demotivatie van de leerlingen, hebben we de vijf stellingen samengevoegd in een index.** Op deze manier kunnen we de verschillen kwantificeren en de verschillen tussen de groepen en over de tijd in kaart brengen. Hoe hoger de score op de index, hoe meer gedemotiveerd de leerlingen aangeven te zijn.

Verschillen naar jaar

Figuur 8 toont de demotivatie van leerlingen sinds 2016. Vanaf 2022 is er sprake van een stijgende trend in de gemiddelde score op demotivatie. Deze stijging zet zich in 2026 niet voort. De gemiddelde score blijft in 2026 vergelijkbaar met de relatief hoge score op demotivatie in 2024.

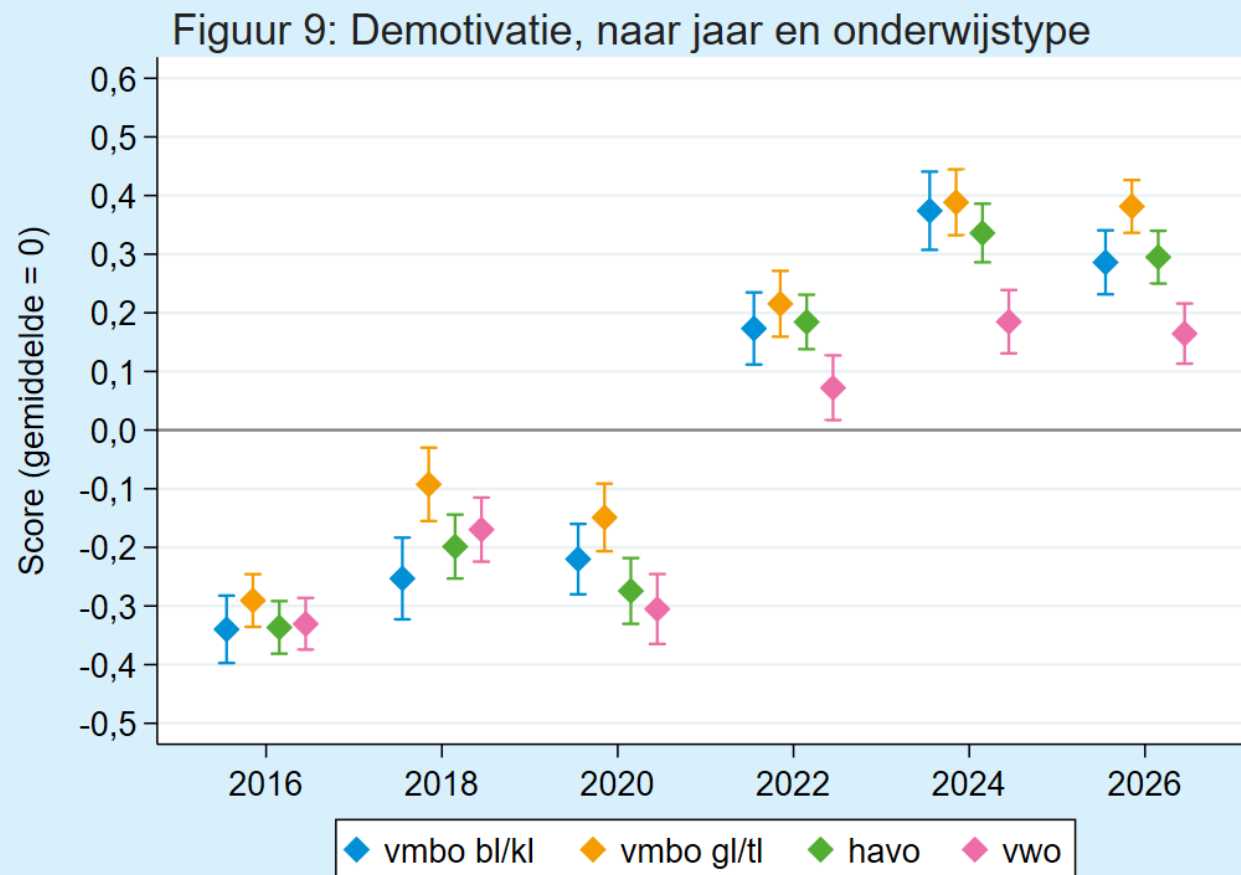

Verschillen naar onderwijstype

Figuur 9 laat de verschillen in demotivatie zien tussen de verschillende onderwijstypen.

Vwo'ers scoren sinds 2022 lager op demotivatie dan de andere onderwijstypes. Dit is ook in 2026 het geval. Tussen de andere onderwijstypes zien we in de laatste jaren geen verschillen. In 2026 lijkt het erop dat vmbo gl/tl leerlingen hoger scoren op demotivatie, dit verschil is echter net niet significant.

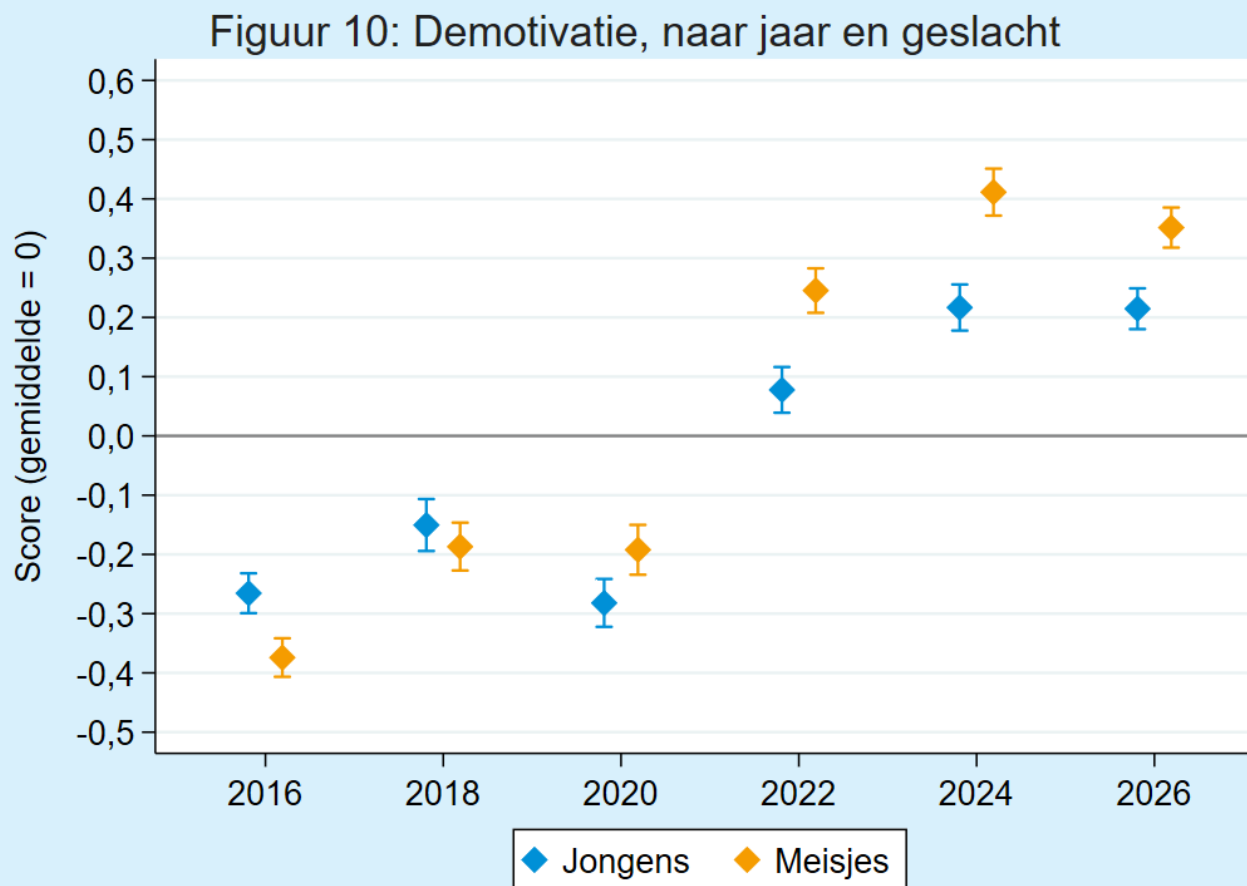
In 2026 blijven de scores op demotivatie voor alle onderwijstypen vergelijkbaar met die in 2024. De stijging in demotivatie die in de jaren daarvoor zichtbaar was, lijkt daarmee in 2026 te stabiliseren.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd, opleiding ouders en regio.

Verschillen naar geslacht

Figuur 10 laat de demotivatie zien over de afgelopen jaren, uitgesplitst naar geslacht. Sinds 2020 scoren meisjes significant hoger op demotivatie dan jongens. Tussen 2020 en 2022 zien we een substantiële stijging in demotivatie voor zowel jongens als meisjes. Ook tussen 2022 en 2024 stijgen beide groepen in demotivatie. Demotivatie blijft voor zowel jongens als meisjes stabiel in 2026 ten opzichte van 2024.

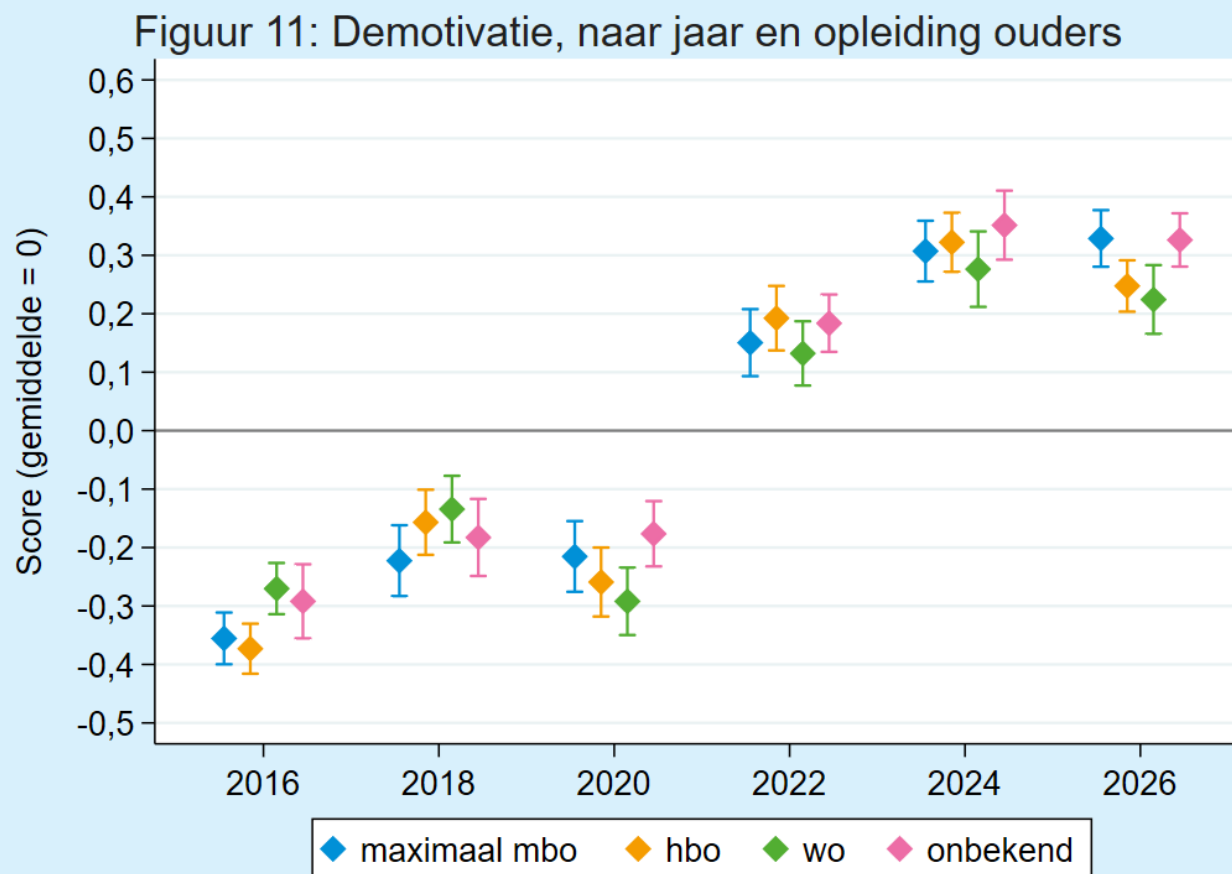

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, leeftijd, opleiding ouders en regio.

Verschillen naar opleidingsniveau ouders

Figuur 11 toont de gemiddelde demotivatie, uitgesplitst naar opleidingsniveau van de ouders. We zien in nagenoeg alle jaren geen significante verschillen in de demotivatie van leerlingen met verschillend opgeleide ouders.

Tussen 2020 en 2024 zien we een significante stijging in demotivatie voor alle groepen. De gemiddelde score blijft in 2026 voor alle groepen vergelijkbaar met de score in 2024.

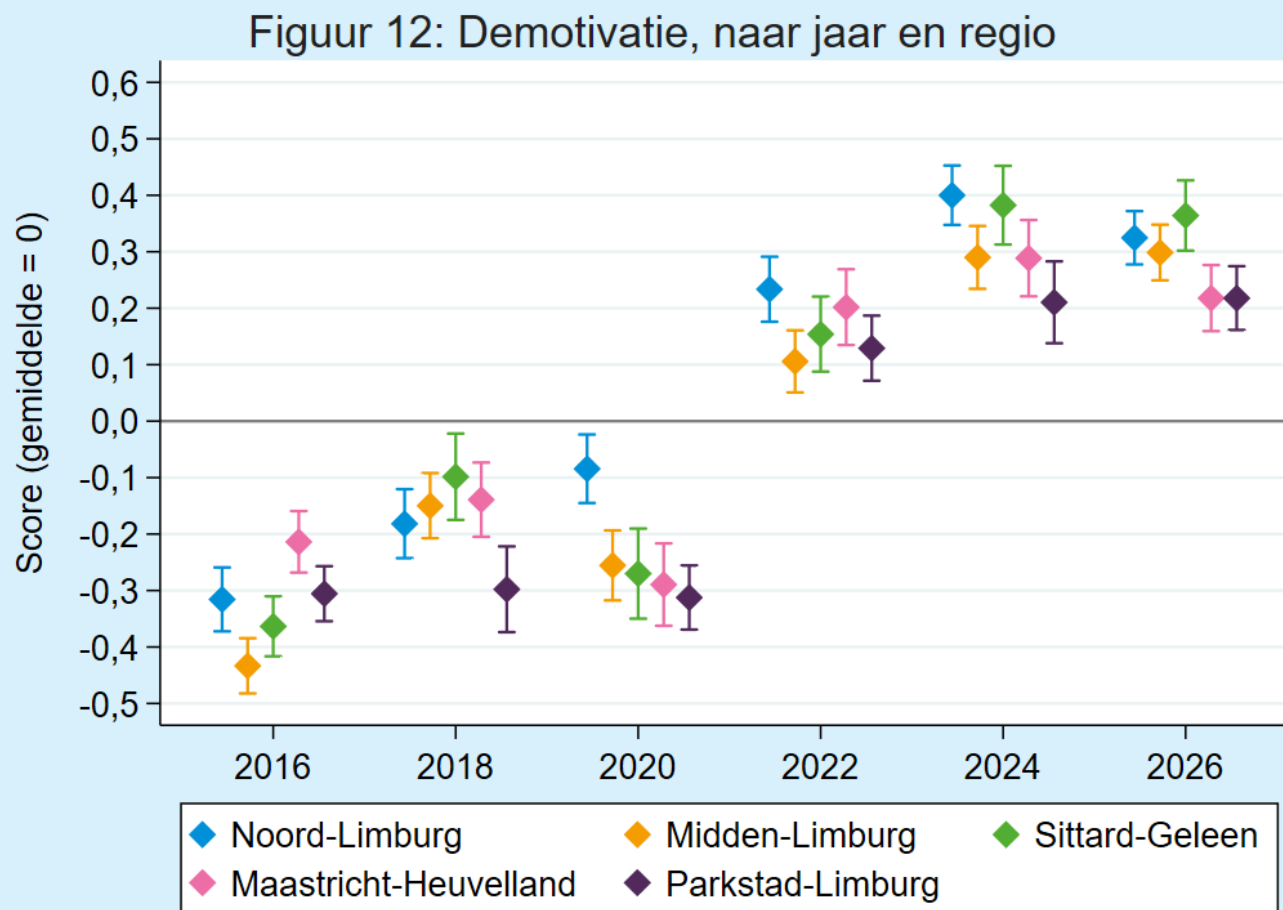

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd en regio.

Verschillen naar regio

Figuur 12 toont de demotivatie, uitgesplitst naar regio. Over de verschillende jaren zien we dat de scores eerst wat meer uit elkaar liggen en daarna weer wat dichterbij elkaar. Er lijken geen systematische verschillen te zijn tussen de regio's. In 2026 zien we dat Sittard-Geleen gemiddeld hoger scoort dan Maastricht-Heuvelland en Parkstad-Limburg. Verder zijn er geen significante verschillen tussen de regio's in dit jaar.

In 2026 blijven de scores op demotivatie in alle regio's vergelijkbaar met 2024. De stijgende trend die in de jaren daarvoor in alle regio's zichtbaar was, zet zich in 2026 daarmee niet voort.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor onderwijstype, geslacht, leeftijd en opleiding ouders.

Aanbevelingen voor de schoolpraktijk

Zoals eerder beschreven hangt motivatie sterk samen met de psychologische basisbehoeften autonomie, competentie en verbondenheid. Schoolmotivatie kan dus ook op verschillende manieren worden versterkt door hierop in te spelen. Hieronder staan aanbevelingen voor de praktijk, gebaseerd op recent onderzoek. Niet al deze aanbevelingen zijn direct gericht op het verhogen van motivatie, maar dragen er (indirect) wel aan bij.

Motivatie van leerlingen neemt toe als zij het idee hebben dat er **eigenaarschap** in het handelen is.^{3,15} Zo neemt de intrinsieke motivatie van leerlingen toe wanneer zij binnen een opdracht zelf keuzes kunnen maken.¹⁶ Het is daarnaast ook belangrijk dat leerlingen begrijpen waarom ze iets leren en wat ze met een opdracht of activiteit kunnen bereiken.¹⁶ Om de **autonomie** die leerlingen ervaren te vergroten kan er bij de start van een opdracht benoemd worden wat het leerdoel van de opdracht is en waarom dit leerdoel belangrijk is³ of er kan een keuze gegeven worden tussen verschillende opdrachtvormen.^{16,17} Zo kunnen leerlingen bijvoorbeeld kiezen tussen het maken van een poster of een korte presentatie.

Ook **sociale relaties** met klasgenoten en leraren zijn van belang voor de motivatie van leerlingen.¹⁸ Leerlingen die zich geaccepteerd voelen door klasgenoten ontwikkelen een sterker gevoel van verbondenheid en competentie. Competentie betekent dat leerlingen het gevoel hebben dat ze in staat zijn datgene te doen wat hen op school gevraagd wordt.¹⁷ Ook laat onderzoek zien dat leerlingen gemotiveerder zijn wanneer zij samenwerken dan wanneer zij alleen werken, mits deze samenwerking gericht wordt ingezet door bijvoorbeeld bewust groepjes samen te stellen en extra te letten op leerlingen die buiten de groep dreigen te vallen.¹⁷ In de OML factsheet van 2026 over sociale relaties met klasgenoten, laten we zien dat deze relaties sinds 2020 zijn afgenomen. In deze factsheet worden aanbevelingen gedaan om de sociale relaties te verbeteren, zoals schoolbrede en preventieve programma's die gericht zijn op inzicht in het eigen gedrag van leerlingen en het oefenen van sociale vaardigheden. Ook worden er interventies benoemd die gericht zijn op het verbeteren van de sfeer in de klas. Voor meer informatie en aanbevelingen, zie de factsheet "[Sociale relaties op school - Middelbare scholieren in relatie met hun klasgenoten](#)" (2026).¹⁹

Voor de schoolmotivatie van leerlingen is het ook belangrijk dat zij vertrouwen hebben in hun eigen kunnen, ook wel **self-efficacy** genoemd. Leerlingen die vertrouwen in zichzelf hebben, raken gemotiveerder en die motivatie vergroot vervolgens

weer het vertrouwen.¹⁶ Ook voelen leerlingen zich eerder gemotiveerd wanneer zij het gevoel hebben dat zij iets kunnen en dat hun werk nuttig is of hen iets oplevert.^{3,15} Het vergroten van het vertrouwen in eigen kunnen kan versterkt worden door bijvoorbeeld leerlingen zicht te geven op hun eigen ontwikkeling en hen zichtbare, haalbare succeservaringen te laten opdoen.²⁰ Dit kan gedaan worden door uitdagende lesstof aan te bieden op een hoog maar haalbaar niveau dat aansluit bij de interesses van leerlingen^{16,17} en leerlingen aan te moedigen en waar nodig suggesties te geven om ze te ondersteunen.^{17,20} Een andere manier om leerlingen succeservaringen op te laten doen en de stof aan te laten sluiten bij de interesses van leerlingen, is door het creëren van een betekenisvolle leeromgeving die hun intrinsieke motivatie versterkt.²¹ **Gamificatie** is een strategie die hiervoor gebruikt kan worden. Deze strategie komt voort uit het succes van videogames en gebruikt principes daaruit, zoals beloningen en prikkels, om leerervaringen aantrekkelijker en effectiever te maken.²¹ Zo blijkt game-based leren zowel de motivatie als de interesse van leerlingen te vergroten en draagt het bij aan betere leerresultaten en een zelfstandigere manier van leren.^{21,22} Een voorbeeld van gamificatie is de educatieve escape room, waarbij leerlingen zelfstandig puzzels oplossen die aansluiten bij de lesstof.²² Andere voorbeelden van gamificatie zijn het gebruik van punten, levels en leaderboards waarmee leerlingen worden beloond voor het behalen van leerdoelen.²³ Leerplatformen zoals Kahoot! en Quizizz kunnen gebruikt worden om spelelementen toe te voegen aan de lesstof.²⁴

Bronnen

- ¹ Arokiaraj, K. A., Prakash, K., Sibi, M. S., Tamiselvi, R., Shanmugapriya, R., & Sadik, M. (2024). Investigating The Relationship Between Student Motivation And Academic Performance. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(5), 2713-2727. Zie [link](#).
- ² Liu, C., Shi, Y., & Wang, Y. (2022). Self-Determination Theory in Education: The Relationship between Motivation and Academic Performance of Primary School, High School, and College Students. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 670, 923-929. Zie [link](#).
- ³ Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. Zie [link](#).
- ⁴ Komarraju, M., Karau, S. J., & Schmeck, R. R. (2009). Role of the Big Five personality traits in predicting college students' academic motivation and achievement. *Learning and Individual Differences*, 19, 47-52. Zie [link](#).
- ⁵ Urdan, T., & Kaplan, A. (2020). The origins, evolution, and future directions of achievement goal theory. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101862. Zie [link](#).
- ⁶ OnderwijsMonitor Limburg. (2022). *Kennisdossier 2.2 Motivatie*. Zie [link](#).
- ⁷ Tsai, Y.-H., Janssen, T. W. P., Vu, T.-V., Meeter, M., van Atteveldt, N. M., Jansen, B. R. J., & Magis-Weinberg, L. (2023). Trajectories of early adolescents' perceptions of school motivation and effort during the pandemic in Perú: A four time point longitudinal observational study. *Acta Psychologica*, 239, 103984. Zie [link](#).
- ⁸ Blom, D. M., Warrens, M. J., & Faber, M. (2021). School motivation profiles of Dutch 9th graders. *Communications in Statistics: Case Studies, Data Analysis and Applications*, 7(3), 359–381. Zie [link](#).
- ⁹ Cimon-Paquet, C., Gaudet, O., Verner-Filion, J., & Véronneau, M.-H. (2023). Perceived parental monitoring and school motivation during adolescence: A bidirectional model. *European Journal of Psychology of Education*, 38(2), 819–839. Zie [link](#).

¹⁰ Wij-leren.nl. (2025). *Motivatatie*. Zie [link](#).

¹¹ Umemoto, T. (2021). Interaction effects of level and instability of motivation on learning strategies: Introjected and identified regulation. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 11(2), 76–90. Zie [link](#).

¹² Legault, L., Green-Demers, I., & Pelletier, L. (2006). Why do high school students lack motivation in the classroom? Toward an understanding of academic amotivation and the role of social support. *Journal of Educational Psychology*, 98(3), 567–582. Zie [link](#).

¹³ Vallerand, R. J., & Bissonnette, R. (1992). Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 60(3), 599–620. Zie [link](#).

¹⁴ Charpentier, J., Monfrance, M., & van Vugt, L. (2025). *Motivatatie en demotivatatie op school: Middelbare scholieren 2014–2024* (OML factsheet No. OML2025-020). Maastricht University. Zie [link](#).

¹⁵ Meusen-Beekman, K., Joosten-ten Brinke, D., & Boshuizen, E. (2016). De retentie van zelfregulatie, motivatie en self-efficacy in het voortgezet onderwijs na formatieve assessments in het basisonderwijs. *Pedagogische Studiën*, 93(3), 136-153.

¹⁶ Inspectie van het Onderwijs. (2019). *Motivatatie om te leren: motiverende kenmerken van het voortgezet onderwijs*. Zie [link](#).

¹⁷ Hornstra, L., & van den Bergh, L. (2025). *Kansrijk en motiverend lesgeven: Een praktische gids voor leraren in het basis- en voortgezet onderwijs*. Universiteit Utrecht. Zie [link](#).

¹⁸ Daumiller M, Hemi A. Peer relationships and student motivation: Theoretical and methodological approaches, empirical evidence, and future directions. *Br J Educ Psychol*. 2025 Dec;95(4):905-923. Zie [link](#).

¹⁹ Beenen, S., Monfrance, M. & Havermans, W. (2026). *Sociale relaties op school: Middelbare scholieren in relatie met hun klasgenoten 2016 – 2026* (OML factsheet No. OML2026-014). Maastricht University. Zie [link](#).

²⁰ Onderwijskennis. (2022). *Leesmotivatie bevorderen in het primair onderwijs*. Zie [link](#).

- ²¹ Sal-de-Rellán, A., Hernández-Suárez, Á., & Hernaiz-Sánchez, A. (2025). Gamification and motivation in adolescents. Systematic review from Physical Education. *Frontiers in Psychology*, 16, Article 1575104. Zie [link](#).
- ²² Chen, C. H., et al. (2024). Effects of escape room game-based civics education on junior high school students' learning motivation, critical thinking and flow experience. *British Journal of Educational Technology*, 56, 1170–1190. Zie [link](#).
- ²³ Kapp, K. M. (2012). *The Gamification of Learning and Instruction: Game-Based Methods and Strategies for Training and Education*. Pfeiffer. Zie [link](#).
- ²⁴ Hamari, J., Koivisto, J., & Sarsa, H. (2014). *Does gamification work? A literature review of empirical studies on gamification*. In *Proceedings of the 47th Hawaii International Conference on System Sciences* (pp. 3025–3034). Zie [link](#).